

Српско археолошко друштво

Градски музеј Вршац

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XXXIX СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Вршац, 2. - 4. јун 2016. године

Програм, извештаји и апстракти

Вршац 2016

СЕКЦИЈА ЗА БИОАРХЕОЛОГИЈУ
СЕСИЈА КОНТИНУИТЕТ И ДИСКОНТИНУИТЕТ ЖИВОТА
У ПРАИСТОРИЈИ, АНТИЦИ И СРЕДЊЕМ ВЕКУ

(сесија, Н. Миладиновић-Радмиловић,
Н. Гавриловић Витас и Д. Вуловић)

9-12.30h - Дом омладине

И. Јовановић, ТЕХНОЛОГИЈА ОКРЕСИВАЊА НА ПРЕЛАЗУ
ИЗ МЕЗОЛИТА У НЕОЛИТ НА ЗАПАДНОМ БАЛКАНУ

Д. Антоновић, КОНТИНУИТЕТ У УПОТРЕБИ КАМЕНИХ СИ-
РОВИНА

С. Витезовић, КОШТАНЕ СИРОВИНЕ КАО СИМБОЛ ПРЕСТИ-
ЖА И СТАТУСА ОД ПРАИСТОРИЈЕ ДО ДАНАС

С. Стаменковић, В. Иванишевић, Н. Миладиновић-Радмиловић,
ДОПРИНОС ПРОУЧАВАЊУ ПОГРЕБНЕ ПРАКСЕ НА ПРИМЕ-
РУ САХРАНА У МЕМОРИЈИ 2 НА НЕКРОПОЛИ МАЛА КО-
ПАШНИЦА – КАМЕНИТИЦА

Н. Гавриловић Витас, ПРОФАНИ И САКРАЛНИ ЖИВОТ НА
МЕДИЈАНИ: КОНТИНУИТЕТ И ДИСКОНТИНУИТЕТ ЖИВО-
ТА У КАСНОАНТИЧКОМ ПЕРИОДУ

С. Петковић, Д. Бизјак, ВОЈНИЧКА ПОПУЛАЦИЈА НА КАСНО-
АНТИЧКОЈ И СРЕДЊЕВЕКОВНОЈ НЕКРОПОЛИ НА ЛОКА-
ЛИТЕТУ СЛОГ У РАВНИ. КОНТИНУИТЕТ И ДИСКОНТИНУ-
ИТЕТ

Ž. Bedić, S. Krznar, M. Šlaus, ZARAZNE BOLESTI U SREDNJO-
VJEKOVNOJ I NOVOVJEKOVNOJ PODRAVINI NA PRIMJERU
TORČECA

Дискусија / Discussion

Новим ископавањима некрополе Слог 2013–2015. године утврђено је да осим сахрана из 9–10. века, средњовековна некропола има и старији хоризонт сахрањивања из 7–8. века. На основу гробних прилога, војнички карактер се условно може приписати сахранама у гробовима G 46, G 122 и G 133, које припадају старијем хоризонту средњовековне некрополе. Антрополошком анализом остеолошких налаза са средњовековне некрополе идентификовано је 13 гробова мушкараца, код којих нису потврђене ратничке повреде, нити патолошке промене карактеристичне за ратничку популацију. Занимљиво је да се, на основу налаза са некрополе Слог, у демографској слици средњовековног насеља у Равни примећује несразмера између броја одраслих жена и мушкараца, у корист првих. Треба истаћи и чињеницу да скоро половину средњовековних сахрана чине дечији гробови. Поређење резултата анализа касноантичке и средњовековне некрополе на локалитету Слог отвара питање функције средњовековног насеља и континуитета живота на овом налазишту током касноантичког и средњовековног периода.

Željka Bedić, *Antropološki centar Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb, Hrvatska*

Siniša Krznar, *Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska*

Mario Šlaus, *Antropološki centar Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb, Hrvatska*

ZARAZNE BOLESTI U SREDNJOVJEKOVNOJ I NOVOVJEKOVNOJ PODRAVINI NA PRIMJERU TORČECA

Zarazne bolesti su poremećaji uzrokovani raznim organizmima poput bakterija, virusa, gljivica ili parazita. Često su ti organizmi bezopasni, međutim, pod određenim okolnostima mogu prouzročiti bolesti. Neke se bolesti prenose s čovjeka na čovjeka (sifilis, lepra, tuberkuloza, kuga), neke sa životinja na čovjeka (kuga), dok se treće unose u organizam putem zaražene hrane ili vode (tuberkuloza, bruceloza). Sve spomenute bolesti osim kuge mogu ostaviti traga na kostima, te su stoga vrlo zanimljive za proučavanje u bioarheološkom kontekstu.

Navedene patologije biti će razmatrane na koštanom materijalu sa nalazišta Torčec – Cirkvišće. Riječ je o župnom groblju sa pronađenim skromnim ostacima crkvenog objekta. Prva su istraživanja provedena tijekom 2002. godine, a daljnja su uslijedila 2009. te 2011–2015. godine. Otkriveno je 380 grobova od kojih većina po svojim karakteristikama pripada župnom groblju,

a na temelju stratigrafije i nalaza datiraju se u srednji i novi vijek, odnosno od 12. stoljeća do 1731/33. godine, kada se crkva i groblje sele u centar današnjeg sela Torčec.

Antropološkom je analizom dosada analizirano 298 grobova, a dobiveni rezultati dali su veoma zanimljive podatke o uvjetima i kvaliteti života ljudi koji su u srednjem i novom vijeku naseljavali koprivničku Podravinu. Rezultati postaju još i zanimljiviji kada se u obzir uzme činjenica da su na samo jednom groblju i tako malom prostoru bile prisutne zarazne bolesti poput sifilisa i bruceloze, a moguće i tuberkuloze i lepre.

СЕКЦИЈА ЗА БИОАРХЕОЛОГИЈУ
СЕСИЈА: МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА
ГРУПНИХ И МАСОВНИХ САХРАНА
(сесија, Н. Шаркић, К. Ђукић и Д. Вуловић)

У археолошком контексту постоје две погребне праксе: инцинерација и инхумација. Унутар њих разликујемо појединачне, групне и масовне сахране. Под појединачним сахранама подразумевамо похрањивање скелетних остатака једне особе унутар гробне јаме, гробне конструкције или зидане гробнице. Групна сахрана представља полагање скелетних остатака две или више особа, обично припадника једне породице, које су сахрањене у истом или различитом временском периоду у гробној јами, гробној конструкцији или зиданој гробници. Под масовним сахранама подразумева се похрањивање скелетних остатака више индивидуа, обично у истом временском периоду, под специфичним околностима (масовна страдања у природним катастрофама, масовна страдања као последица различитих епидемија, као и масовна страдања као последица оружаних сукоба итд.). Методологија истраживања групних и масовних сахрана, било са становишта археологије или антропологије, подразумева примену специфичних и комбинованих метода. Организовање овакве сесије ће омогућити биофизичким антрополозима и археолозима да размене искуства у досадашњем раду и на тај начин побољшају будућа истраживања.